

تفسیر قرآن کریم

همه پیامبران بسوی يك هدف دعوت میکنند

۲۸ - يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَآمِنُوا بِرَسُولِهِ

يُؤْتِكُمْ كَفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ .

ای افراد با ایمان از (مخالفت فرمان خدا) بپرهیزید ، و به پیامبر او ایمان بیاورید (اگر چنین کنید) دو سهم از رحمت خود را بشما میدهد و نوری برای شما قرار میدهد که مسیر زندگی را در پرتو آن پیدا کنید ، و گناهان شما را میآمرزد و خداوند آمرزنده و مهربانست .

۲۹ - لَعَلَّيَلْمُ أَهْلَ الْكِتَابِ الْاِيقِدِرُونَ عَلَى شَيْءٍ

مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَإِنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ .

تا اهل کتاب بدانند که بر چیزی از کرم خدا قادر نیستند ، (و کرم او را نمیتوانند محدود کنند) و فضل و کرم در اختیار او است ، بهر کس بخواهد میبخشد ، خداوند دارای فضل عظیم است .

پیامبران گرامی که برای هدایت و راهنمایی مردم با بر نامه خاص از جانب خداوند برانگیخته شده اند ، همگی هدف واحد و مشخص را تعقیب نموده و در حقیقت در دعوت آنها کوچکترین اختلاف نبوده است ، مثلاً در بر نامه تمام پیامبران مسأله توحید و یگانگی خدا و بارز

بأشرك نقش اساسی داشته و رکن مهم آنرا تشکیل میداد و بيك لحاظ تبليغ يگانگی و وحدت ذات اقدس خداوند ، هدف منحصر بوده است ، و این حقيقت را آیه زیر بیان نموده است .

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِيَ إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ

انبیاء ۲۵ . یعنی :

هیچ پیامبری را قبل از تو بر نیانگیختیم ، مگر اینکه با و دستور دادیم که ب مردم ابلاغ کند که خدائی جز من نیست ، پس مرا عبادت کنید .

از مسأله توحید که بگذریم ، موضوع معاد ، و حیات و زندگی جاودانی در سرای دیگر و رسیدگی به اعمال در روز بازپسین ، و مجازات شدن هر فردی طبق کردار خود ، رکن دوم برای دعوت پیامبران بوده و بيك اعتبار ، اعتقاد بر روز بازپسین ، از لوازم اعتقاد ب خدای عادل و دادگر و حکیم و قادر است ، و این دو مطلب که با يکدی مگر متلازمند ، پایه های اساسی دعوت راهنمایان آسمانی بوده است .

از این گذشته ، يك سلسله ادراکات عقلی و ارزشهای انسانی و اخلاقی که فطرت و وجدان پاک خواهان آنست ، و عدول از آن در پیشگاه خرد و وجدان جائز و شایسته نیست ، مورد توجه تمام رسولان الهی بوده و همواره آنها مردم را به فضائل انسانی و خوبی و نیکی و دوری از تعدی و ستم ، و سایر اصول اخلاقی دعوت مینمودند .

بنابر این در پایه های اساسی دعوت پیامبران ، و حقيقت دعوت و هدف از بعثت آنها کوچکترین اختلاف نخواهیم یافت ، و اگر اختلافی باشد از نظر فروع و قوانین مدنی و اصول اجتماعی خواهد بود ، و این گونه اختلاف و تفاوت قابل اجتناب نیست ، زیرا تکامل قوای دماغی بشر ، و اختلاف از نظر شرائط زمانی و مکانی ، اینگونه تفاوت را ایجاب مینماید .

از این بیان نتیجه گرفته میشود که در طول تاریخ پیامبران فقط يك سلسله اصول مشترك از ناحیه خدا ب مردم عرضه شده ، و همه پیامبران دارای يك هدف مشخص (دعوت به مبدء و معاد و اصول اخلاقی) بودند نه هدفهای گوناگون ، و اختلاف مذاهب از ناحیه قوانین عملی و اصول اجتماعی است ، و اینگونه اختلاف و باصطلاح دیگر تکامل ادیان از نظر فروع و قوانین عملی در گرو اختلاف شرائط زمانی و مکانی ، و تفاوت افهام و قدرتهای دماغی است .

و این نتیجه در قرآن در برخی از آیات منعکس است چنانکه میفرماید : **أَنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ**

الاسلام . آل عمران ۱۶ یعنی :

آئین و مذهب در پیش خدا فقط آئین اسلام است ، (و پیامبران گذشته هدفی جز این نداشتند)

و نیز میفرماید:

وَمَنْ يَتَّبِعْ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ - آل عمران ۸۵ یعنی اگر کسی آئینی غیر از آئین اسلام انتخاب کند ، از او پذیرفته نمی‌شود .

آیه‌های مذکور و غیر آنها همگی میرساند که اساس دین آسمانی در تمام ادواریکی بوده ، پیامبران و آموزگاران الهی همگی هدف واحدی را تعقیب مینمودند .

روی این اساس سلسله پیامبران و دعوتها آنچنان بهم پیوسته اند که يك فرد متدین و مذهبی واقعی نمیتواند میان آنها تفکیک و جدائی بیافکند ، یکی را تصدیق کند ، و دیگری را تکذیب نماید ، و عقیده واقعی هر مسلمان واقعی اینست که بگوید : **وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَ**

رَسُولِهِ وَلَمْ يَفِرُوا بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ أُولَئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أَجْرَهُمْ - نساء ۱۵۲

یعنی : کسانی که بخدا و پیامبران او ایمان دارند ، و میان پیامبران فرقی نمیکذارند ، آنان کسانی هستند که به پاداش خود میرسند .

مقصود از دوسهم رحمت چیست

ظاهر آیه بیست و هشتم اینست که روی سخن بامسلمانان است نه اهل کتاب و شأن نزولی که مفسران در این باره نقل کرده اند ، مفاد آیه را روشنتر میسازد و آن اینست که وقتی گروهی از اهل کتاب ایمان آوردند ، صریح وحی آسمانی این شد که آنان دارای دو پاداش خواهند بود چنانکه میفرماید : **أُولَئِكَ يُؤْتُونَ أَجْرَهُمْ** هر تین (قصص - ۵۴) یعنی : آنان دو پاداش خواهند داشت یکی برای ایمان به پیامبران گذشته دیگری برای ایمان به نبوت پیامبر اسلام .

نتیجه نوید تعدد پاداش برای اهل کتابی که ایمان به نبوت پیامبر اسلام آورده بودند ، این شد که گروهی تصور نمودند که مسلمانانی که سابقه شرك داشتند ، در صورتی که اسلام آوردند ، بیش از يك اجر نخواهند داشت ولی اهل کتاب اگر مؤمن به نبوت پیامبر اسلام باشند روی اعتقاد به نبوت پیامبران گذشته ، و ایمان به نبوت حضرت ختمی مرتبت دو پاداش خواهند داشت .

هدف آیه بیست و هشت ، ابطال این گمان است ، و در قرآن چنین میفرماید : **يُؤْتِكُمْ كَفْلَيْنِ**

مِنْ رَحْمَتِهِ یعنی هر فرد مسلمانی که ایمان بخدا و نبوت پیامبر اسلام بیاورد دو پاداش خواهد داشت ، زیرا همان ملاک و علتی که سبب شد که اهل کتاب در صورت اسلام آوردن دارای دو پاداش

باشند ، در هر فرد از مسلمانان و لوسابقه شرك داشته باشد ، وجود دارد ، زیرا يك مسلمان واقعی نمیتواند ، میان نبوت حضرت محمد و پیامبری انبیاء گذشته فاصله و تنگیک بیاندازد ، و ایمان به نبوت حضرت ختمی مرتبت ، ملازم با ایمان بنبوت پیامبران دیگر است ، زیرا چنانکه گفته شد ، تمام سفراء آسمانی دارای يك دین بوده و يك هدف را تعقیب میکردند ، و بالنتیجه پاداش مکرر مخصوص به دسته‌ای از مسلمانان نیست.

و در آیه بیست و نهم تأکید میکند که اهل کتاب تصور نکنند که کلید کرم خداوند در دست آنهاست ، بلکه باید بدانند تمام درسطه و اختیار خداوند قرار دارد . و بهر کس بخواهد روی موازین خاصی مرحمت مینماید .

آثار ایمان

برای ایمان ، در قرآن و اخبار آثاری بیان شده و یکی از آثار مهم آن ، همان نور و روشن بینی است که راه زندگی را در جهان برای افراد روشن میسازد ، و از این اثر در آیه مورد بحث ما چنین تعبیر شده است . « **و يجعل لكم نورا تمشون به** » یعنی ایمان سبب میشود که راه زندگی روشن شود ، و انسان مؤمن از تاریکی شرك و بت پرستی ، وجود ستم ، زائل اخلاقی درآمده و قدم به صحنه‌ای بگذارد ، که ایمان بخدا و روز ستاخیز و سایر اصول انسانی و اخلاقی که از ایمان سرچشمه میگیرند ، آنجا روشن ساخته است و عبارت دیگر افراد با ایمان چون دور از تعصبات کور کورانه و حب و بغضهای بیجا فکر میکنند ، و تحت تأثیر طغیان شهوات نیستند و اقیامت را بهتر میتوانند تشخیص دهند ، و بهمین دلیل فکر و مسیر زندگی آنها روشنتر است .

.. مؤلف کشف تصور کرده است ، که مقصود از نور در آیه همان نور اخرویست که نتیجه تجسم اعمال (۱) در جهان دیگر است ، ولی با در نظر گرفتن جمله « **تمشون به** » این احتمال سست و ضعیف بنظر میرسد ، زیرا ظاهر این جمله اینست که ایمان موجب روشنائی افق زندگی در این جهان میباشد ، نه در آخرت .

(۱) برای بررسی بیشتر ، در پیرامون مسأله تجسم اعمال به کتاب « تجسم اعمال و یا تبدل انرژی بماده » تألیف محمد امین رضوی مراجعه فرمائید .